

۴ سناریو برای دستیابی به توافق نهایی هسته‌ای

تسنیم, 25 اسفند 1392 ساعت 11:22

اصرار بر محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران فراتر از آنچه که در مقررات آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای و نیز پیمان منع اشاعه پیش‌بینی شده است می‌تواند شرایط را پیچیده‌تر کرده و مذاکرات را با شکست مواجه کند.

به گزارش [افکارنیوز](#)، سید حسین موسویان، مذاکره کننده پیشین هسته‌ای ایران، طی یادداشتی در وبسایت الجزیره به چهار سناریویی می‌پردازد که ایران و قدرت‌های جهانی می‌توانند بر اساس آن به یک توافق جامع و نهایی دست یابند. وی می‌نویسد:

ایران و پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل به علاوه آلمان (گروه ۵+۱) سعی دارند تا جولای ۲۰۱۴ به توافقی جامع دست یافته و یک دهه معمای هسته‌ای ایران را حل نمایند. ایران و قدرت‌های جهان که ماه گذشته در وین دیدار کردند به پیشرفتی قابل توجه، شامل توافقی درباره یک چارچوب، برنامه عمل و نیز جدول زمانی برای دور بعدی گفتگوها دست یافتند.

با این حال، اختلاف‌های عمده‌ای بین دو طرف وجود دارند. کشورهای ۵+۱، بالاخص آمریکا، استراتژی اصلی خود را محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران قرار داده‌اند، در حالی که ایران قصد دارد توافق را بر اساس شفافیت از طریق ارائه تضمین‌هایی درباره ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای‌اش، به پیش برد.

قدرت‌های جهانی در جستجوی توافقی هستند که به ایران اجازه دهد یک برنامه غنی‌سازی اورانیوم کوچک و بومی در اختیار داشته باشند. بنابراین می‌خواهند محدودیت‌های فیزیکی سخت بر تأسیسات آب سنگین، تعداد و نوع سانتریفیوژها، سطح غنی‌سازی، میزان ذخایر اورانیوم غنی‌شده و تعداد تأسیسات غنی‌سازی هسته‌ای تهران - اعمال کرده و نیز تمهیدات بازرسی و بررسی بیشتری نصب کنند.

از نظر عملیاتی، این امر مستلزم تعطیل شدن رآکتور آب سنگین اراک، توقف فعالیت تأسیسات غنی‌سازی فردو، برچیده شدن تعداد زیادی از ۲۰ هزار سانتریفیوژ، متوقف کردن غنی‌سازی ۵ درصد (بسیار پایین‌تر از ۲۰ درصد استاندارد که می‌تواند به راحتی تبدیل به سطح تسلیحاتی شود)، صادرات یا تبدیل بخش اعظمی از هگزا فلوراید اورانیوم غنی‌شده، محدود کردن تولید دستگاه‌های سانتریفیوژ پیشرفته‌تر و صرف نظر کردن از تمام تأسیسات بازفرآوری است.

با این حال، این درخواست‌ها بسیار فراتر از تعهداتی هستند که کشوری بر اساس پیمان منع اشاعه هسته‌ای پذیرا می‌شود و ایران به احتمال زیاد آنها را نخواهد پذیرفت.

درخواست‌های ناعادلانه

قدرت‌های جهانی سعی دارند، با محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران، خطر تبدیل را از بین برده و احتمال دستیابی ایران به توانمندی برک‌آوت هسته‌ای - توانایی ساخت بمب هسته‌ای از ذخایر اورانیوم با درصد غنای بالا - بدون شناسایی شدن، را به حداقل برسانند. هدف از استراتژی شفاف‌سازی ایران افزایش اطمینان است. ایران بر اساس پیمان منع اشاعه هسته‌ای و نیز قوانین آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای، متعهد به شفاف‌سازی برنامه هسته‌ای، بدون هیچ استثنایی، است.

آژانس برای از بین بردن خطر تسلیحاتی شدن هسته‌ای سه اقدام شفافیت‌ساز پیشنهاد می‌کند. توافقنامه جامع پادمانی که به آژانس اجازه می‌دهد تأیید کند هیچ میزان قابل توجهی از مواد هسته‌ای از فعالیت‌های صلح‌آمیز به سمت ساخت تسلیحات هسته‌ای منحرف نشده‌اند. همچنین دو تمهید داوطلبانه که به عنوان پروتکل الحاقی و ترتیبات متمم ۳.۱ نامیده شده و هدف از آنها ترسیم تصویری کلی از فعالیت‌های هسته‌ای کشور و نیز ارائه جزئیات مشروح برای فرآیندهای پادمانی و نیز الزاماتی برای اطمینان از بالاترین حد شفافیت است.

درخواست‌های قدرت‌های جهانی از ایران فراتر از تعهدات پروتکل الحاقی و قوانین آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای هستند. با این وجود، از زمانی که معاهده منع اشاعه هسته‌ای در سال ۱۹۶۸ تصویب شد، برخی اعضای دیگر به مانند مصر، کره جنوبی و رومانی از آن تخطی کرده‌اند اما با هیچیک رفتاری به مانند ایران نشده است.

استراتژی محدود کننده قدرت‌های جهانی این خطر را ایجاد کرده که ایران از توافق خود با گروه ۵+۱ خارج شده، بازرسان سازمان ملل را اخراج کرده، تجهیزات مونیتورینگ آژانس را برجیند و در نهایت بمب هسته‌ای بسازد. در صورتی که مذاکره کنندگان نتوانند به توافق نهایی دست یابند احتمال رویارویی نظامی با ایران جدی است. این رویارویی می‌تواند تبعات منطقه‌ای و بین‌المللی وحشتناکی داشته باشد. قدرت‌های جهانی و ایران چهار سناریوی زیر را برای دستیابی به توافقنامه نهایی در نظر دارند.

نخست، عملیاتی ساختن فتوای ایران. ایران متعهد به حکمی مذهبی است که توسط آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم ایران، صادر شده و تولید، ذخیره‌سازی و استفاده از تسلیحات کشتار جمعی را ممنوع کرده است. احترام به حقوق ایران برای نیل به تکنولوژی صلح‌آمیز هسته‌ای بدین معنا است که این کشور دلیلی برای ترک پیمان منع اشاعه هسته‌ای نخواهد داشت. این امر نگرانی برچیده شدن ناگهانی نظارت بر برنامه هسته‌ای ایران را از بین می‌برد زیرا ایران از پیمان منع اشاعه هسته‌ای بیرون نخواهد آمد. در چنین پایانی، ایران و قدرت‌های جهانی فراتر از مسائل محدود کننده رفته و تنها درباره تمهیدات شفافیت‌سازی در توافق نهایی سخن خواهند گفت.

دوم، همکاری درباره طیف گسترده‌ای از مسائل، شامل نیازها و پتانسیل‌های گسترده ایران در حوزه انرژی. چنین همکاری و تعاملی تمام نگرانی‌ها از جمله نگرانی‌های امنیتی ایران و نیز واژه قدرت‌های جهانی از اینکه برنامه هسته‌ای ایران به سمت تسلیحاتی شدن منحرف خواهد شد، را برطرف خواهد کرد.

سوم، برقراری مجموعه‌ای واقع‌گرایانه‌ای از محدودیت‌ها بر برنامه هسته‌ای ایران. به جای مطرح کردن درخواست‌های غیرممکن به مانند تعطیلی سایت غنی‌سازی ایران در فردو و یا تأسیسات آب سنگین اراک، ایران و گروه ۱+۵ باید بر روی محدودیت‌های واقع‌بینانه که عدم اشاعه را برای یک مدت مشخص اعتمادسازی تضمین می‌کند، توافق کنند. این امر زمان کافی در اختیار آژانس قرار خواهد داد تا به تمام ابهامات فنی در برنامه هسته‌ای ایران بپردازد.

نهایتاً، طرح چشم‌اندازی جامع برای خلیج فارس و خاورمیانه عاری از تسلیحات هسته‌ای. برای اینکه چنین برنامه گسترده‌ای جامه عمل بپوشد، قدرهای جهانی ابتدا باید به توافقی با ایران دست یابند که برای سایر کشورهای منطقه قابل پذیرش باشد و سپس از توافق نهایی با ایران به عنوان مدلی برای تمام منطقه استفاده کنند.

برای نیل به این هدف، پانل بین‌المللی برای مواد شکافت‌پذیر، گروهی از کارشناسان هسته‌ای مستقل از ۱۵ کشور، تمهیداتی معقول ارائه کرده‌اند: ممنوعیت شکافت یا استفاده از پلوتونیوم و اورانیوم ۲۳۳، محدودیت استفاده از اورانیوم با غنای بالا به عنوان سوخت راکتوری، محدودیت بر غنی‌سازی اورانیوم کمتر از ۶ درصد و توافق برای یک سیستم تولید اورانیوم از تولید به مصرف به جای ذخیره کردن اورانیوم غنی‌شده. هر دو طرف باید درباره اتخاذ این اقدامات از جانب ایران توافق کنند.

کد مطلب: 319421

آدرس مطلب: <http://afkarnews.ir/vdchiwnxz23nzkdtft2.html>

افکارنیوز <http://afkarnews.ir>